

Rättsavdelningen
Jonas Widell
jonas.widell@socialstyrelsen.se

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Socialstyrelsens yttrande över betänkande Ett förstärkt skydd mot sexuella kränkningar (SOU 2021:43)

Justitiedepartementet dnr Ju2021/02201

Sammanfattning

Socialstyrelsen har begränsat sitt remissvar till de frågor som rör spårsäkring. Sammanfattningsvis tillstyrker Socialstyrelsen huvudsakligen utredningens förslag och delar i huvudsak dess bedömningar.

Socialstyrelsen är positiv till att hälso- och sjukvårdens ansvar för att utföra spårsäkring, i det fall ingen polisanmälan har gjorts, regleras i lag.

Socialstyrelsens synpunkter och kommentarer på de avsnitt i betänkandet som är relevanta för vårt verksamhetsområde redovisas nedan.

1.1 Förslag till lag om hälso- och sjukvårdens spårsäkring efter sexualbrott

Socialstyrelsen föreslår att andra meningen som börjar ”Att ett samtycke...” i den föreslagna 6 § stryks. Denna mening innebär en dubbelreglering i förhållande till 5 kap. 5 § första stycket 9 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården (se utveckling av resonemang nedan under *9.10.7 Samtycke till spårsäkring*).

Socialstyrelsen anser att första stycket i den föreslagna 7 § är otydligt och kan misstolkas. Socialstyrelsens föreslår att bestämmelsen omformuleras enligt nedan.

Utredningens förslag	Socialstyrelsens förslag
7 § Proverna och fynden från en spårsäkring får inte lämnas ut av hälso- och sjukvården utan den enskildes samtycke till Polismyndigheten eller en åklagarmyndighet, om inte något annat följer av andra stycket.	7 § Proverna och fynden från en spårsäkring får inte <i>utan den enskildes samtycke</i> lämnas ut av hälso- och sjukvården till Polismyndigheten eller en åklagarmyndighet, om inte något annat följer av andra stycket.

9.10.5 Förhållande till hälso- och sjukvårdslagstiftning

Patientlagen

Utredningen föreslår att patientlagen inte ska vara tillämplig när hälso- och sjukvården utför spårsäkring. Utredningen anger att en patient som genomgått en spårsäkring inte kan få stöd och hjälp av en patientnämnd eftersom hälso- och sjukvårdens spårsäkring enligt den föreslagna lagen inte ska utgöra hälso- och sjukvård enligt HSL. Detta gäller endast i de delar som handlar om hälso- och sjukvårdens spårsäkring och inte i de delar som avser det medicinska omhändertagandet. Möjlighet finns dock enligt utredningen att från patientens sida lämna in klagomål mot en hälso- och sjukvårdsverksamhet och dess personal genom en anmälan till Inspektionen för vård och omsorg, IVO.

Socialstyrelsen vill erinra om att IVO numera endast har en begränsad skyldighet att utreda klagomål från patienter. Socialstyrelsens anser därför att det vore lämpligt att införa en ändring i lagen (2017:372) om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården så att patientnämnderna även får ta emot klagomål vad gäller spårsäkring. När en spårsäkring utförs befinner sig personen i en utsatt situation. Socialstyrelsen anser därför att det ska vara möjligt att vända sig till patientnämnden för att få stöd och hjälp.

9.10.7 Samtycke till spårsäkring

Utredningen föreslår att spårsäkring inte får utföras utan samtycke från personen som har utsatts för eller kan ha utsatts för ett sexualbrott och inte heller utan att information om spårsäkringen har lämnats. Att ett samtycke till samtliga eller till vissa åtgärder vid en spårsäkring har lämnats ska enligt utredningens förslag dokumenteras i den journal som förs enligt patientdatalagen.

Som utredningen konstaterar skulle förslaget om dokumentation innebära viss dubbelreglering i förhållande till Socialstyrelsens föreskrifter. Några skäl till varför det i detta fall skulle finnas behov av att göra sådan dubbelreglering presenteras inte. Socialstyrelsen anser att den föreslagna dubbelregleringen är onödig och riskerar att leda till oklarheter och föreslår därför att detta stryks ur bestämmelsen. Det torde vara en bättre lösning att i förarbetena till den föreslagna lagen enbart erinra om kopplingen till HSLF-FS 2016:40. Jfr 12 § lagen (2021:363) om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar, där också krav på samtycke regleras. Istället för dubbelreglering erinras i förarbetena om kopplingen till HSLF-FS 2016:40 (prop. 2020/21:57, s. 57-58).

9.10.12 Bemyndiganden

Utredningen föreslår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om spårsäkring efter sexualbrott. Utredningen uttalar att Socialstyrelsen bör ges i uppdrag att ta fram föreskrifterna. I vissa frågor kan det enligt utredningen övervägas om det i stället för föreskrifter och allmänna råd är mer ändamålsenligt att ta fram vägledningsmaterial om spårsäkring.

Socialstyrelsen har inget att erinra mot att myndigheten ges ett sådant bemyndigande.

11.4.4 Spårsäkring

Socialstyrelsen

Utredningen konstaterat att Socialstyrelsen eventuellt kommer att behöva upprätta nya föreskrifter om spårsäkring samt behöva se över andra föreskrifter för hälso- och sjukvården till följd av nuvarande regleringsförslag. Utredningen konstaterar vidare att om myndigheten tilldelas uppdrag att upprätta nödvändiga föreskrifter i relevanta delar kommer förslagen att innebära kostnadsökningar för myndigheten. Socialstyrelsen delar utredningens bedömning i denna del.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Olivia Wigzell. I den slutliga handläggningen har tillförordnade avdelningschefen Pär Ödman deltagit. Rättssakkunnige Jonas Widell har varit föredragande.

SOCIALSTYRELSEN

Olivia Wigzell